

EUROOPA PARLAMENT

2009–2014

Istungidokument

A7-0029/2012

3.2.2012

RAPORT

Naiste osalemine poliitiliste otsuste tegemisel, kvaliteet ja võrdõiguslikkus
(2011/2295(INI))

Naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse komisjon

Raportöör: Sirpa Pietikäinen

PR_INI

SISUKORD

	Lk
EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK.....	4
PARLAMENDIKOMISJONIS TOIMUNUD LÕPPHÄÄLETUSE TULEMUS.....	17

EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

naiste osalemise kohta poliitiliste otsuste tegemisel, kvaliteedi ja võrdõiguslikkuse kohta (2011/2295(INI))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse Euroopa Liidu lepingut, eriti selle artiklit 2 ja artikli 3 lõiget 3,
- võttes arvesse Euroopa Liidu põhiõiguste hartat, eriti selle artikleid 21 ja 23,
- võttes arvesse 1948. aasta inimõiguste ülddeklaratsiooni,
- võttes arvesse ÜRO 1979. aasta konventsiooni naiste diskrimineerimise kõigi vormide likvideerimise kohta,
- võttes arvesse Pekingis 15. septembril 1995. aastal neljandal ülemaailmsel naisteteemalisel konverentsil vastu võetud deklaratsiooni ja tegevusprogrammi ning lõppdokumente, mis võeti vastu ÜRO eriistungjärgkudel Peking +5 (2000), Peking +10 (2005) ja Peking +15 (2010),
- võttes arvesse ÜRO naiste olukorda käsitleva komisjoni 2006. aastal kokku lepitud järeldusi teemal „Naiste ja meeste võrdne osalemine otsustamisprotsessides kõikidel tasanditel”,
- võttes arvesse ÜRO naiste olukorda käsitleva komisjoni kokku lepitud järeldusi 1997/2 Pekingi tegevusprogrammi 1996–1999 kriitilise tähtsusega valdkondade kohta,
- võttes arvesse ÜRO Peaassamblee resolutsiooni A/RES/58/142 naiste ja poliitikas osalemise kohta,
- võttes arvesse Euroopa Ülemkogus 2011. aasta märtsis vastu võetud Euroopa soolise võrdõiguslikkuse pakti (2011–2020)¹,
- võttes arvesse komisjoni teatist „Naiste ja meeste võrdõiguslikkuse strateegia 2010–2015” (COM(2010)0491),
- võttes arvesse komisjoni 19. juuni 2000. aasta otsust, mis käsitleb naiste ja meeste võrdset esindatust komisjoni asutatud komiteedes ja ekspertrühmades²,
- võttes arvesse nõukogu 2. detsembri 1996. aasta soovitus naiste ja meeste tasakaalustatud osalemise kohta otsustamisprotsessis (96/694/EÜ)³,
- võttes arvesse Euroopa Nõukogu ministrite komitee 12. märtsil 2003. aastal vastu võetud soovitus Rec (2003)³ naiste ja meeste tasakaalustatud osalemise kohta poliitiliste ja

---

¹ Nõukogu järelduste lisa, 7. märts 2011.

² EÜT L 154, 27.6.2000, lk 34.

³ EÜT L 319, 10.12.1996, lk 11.

avalike otsuste tegemisel ning soovitusel Rec (2003)3 rakendamise edusammude jälgimise kahe etapi tulemusi, mis põhinevad 2005. ja 2008. aastal läbi viidud sooliselt eristatud andmeid käsitleval küsitlusel naiste ja meeste osalemise kohta poliitilises ja avalikus otsustamises,

- võttes arvesse Euroopa Nõukogu Parlamentaarse Assamblee resolutsiooni 1079 (1996) naiste suurema esindatuse kohta assamblees, soovitusel 1413 (1999) võrdse esindatuse kohta poliitilises elus, resolutsiooni 1348 (2003) sooliselt tasakaalustatud esindatuse kohta assamblees, soovitusel 1665 (2004) naiste osalemise kohta valimistel ning resolutsiooni 303 (2010) jätkusuutliku soolise võrdõiguslikkuse saavutamise kohta kohalikus ja piirkondlikus poliitilises elus,
  - võttes arvesse Euroopa Nõukogu kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kongressi resolutsiooni 85 (1999), soovitusel 68 (1999) naiste osalemise kohta Euroopa piirkondade poliitilises elus ja soovitusel 111 (2002) naiste individuaalse hääletamise õiguse ja demokraatlike nõuete kohta,
  - võttes arvesse Euroopa Nõukogu Veneetsia komisjoni („Demokraatia õiguse kaudu”) deklaratsiooni naiste osalemise kohta valimistel,
  - võttes arvesse Euroopa Nõukogu inimõiguste ja õigusküsimuste peadirektoraadi koostatud käsiraamatut „Soolise võrdõiguslikkuse arvestamine eelarve koostamisel: rakendamine praktikas” (aprill 2009),
  - võttes arvesse Euroopa Nõukogu Parlamentaarse Assamblee 27. jaanuaril 2010. aastal vastu võetud soovitusel 1899 (2010), mis käsitleb naiste esindatuse suurendamist poliitikas valimissüsteemi abil,
  - võttes arvesse oma 2. märtsi 2000. aasta resolutsiooni naiste osalemise kohta otsuste tegemisel¹,
  - võttes arvesse kodukorra artiklit 48,
  - võttes arvesse naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse komisjoni raportit (A7-0029/2012),
- A. arvestades, et Euroopa Liidu tasandil ja liikmesriikides ei ole naiste ja meeste osalemine poliitiliste ja avalike otsuste tegemisel tasakaalus ning naised on valitavatel ja nimetatavatel poliitilistel ametikohtadel selgelt alaesindatud; arvestades, et naised on murettekitavalt alaesindatud poole ametiaja valimistel Euroopa Parlamendis;
- B. arvestades, et naiste osalemine poliitiliste otsuste tegemisel ning erinevustega võitlemise meetodid, strateegiad, kultuurilised hoiakud ja vahendid erinevad ELis riigi tasandil ning ELi liikmesriikide, erakondade ja sotsiaalpartnerite hulgas suurel määral;
- C. arvestades, et naiste esindatus Euroopa Parlamendis on küll tõusnud 35 protsendini, kuid ei ole veel saavutanud meestega võrdset taset; arvestades, et komisjonide ja fraktsioonide

---

¹ EÜT C 346, 4.12.2000, lk 82.

juhtivatel ametikohtadel on naised veel selgemalt alaesindatud; arvestades, et Euroopa Komisjonis moodustavad naised ainult ühe kolmandiku ja komisjoni president ei ole kunagi olnud naine;

- D. arvestades, et hoolimata arvukatest meetmetest valitseb statistika järgi ebavõrdsus ja et naiste esindatus poliitiliste otsuste tegemisel on pideva paranemise asemel viimastel aastatel seiskunud, nii et meeste ja naiste esindatuse suhe on kogu ELi riikide parlamentides jäänud muutumatuks (24% naised ja 76% mehed) ning naised moodustavad kõigist ministritest ainult 23%¹;
- E. arvestades, et tänapäeval on *de facto* kasutusel mitteametlik kvoodisüsteem, milles mehed on naistega võrreldes eeliseisundis ja valivad otsuste tegemisega seotud ametikohtadele mehi; tegemist ei ole küll formaalse süsteemiga, kuid süstemaatilise ja väga reaalse sügavale juurdunud kultuuriga, kus mehi koheldakse eelistatult;
- F. arvestades, et meeste ja naiste võrdne esindatus poliitiliste otsuste tegemisel on inimõiguste ja sotsiaalse õigluse küsimus ning demokraatliku ühiskonna toimimise eeltingimus; arvestades, et naiste püsiv alaesindatus on demokraatia puudujääk, mis õhustab otsuste tegemise õiguspärasust nii ELi kui ka riikide tasandil;
- G. arvestades, et otsuste tegemine põhineb haldusettevalmistustel ning seega on haldusametites eeskätt juhtidena töötavate naiste arv võrdõiguslikkuse küsimus ja tagab selle, et kõigi poliitiliste meetmete ettevalmistamisel võetakse arvesse soolisi aspekte;
- H. arvestades, et 2014. aastal toimuvad Euroopa Parlamendi valimised ning nendele järgnevad järgmise Euroopa Komisjoni moodustamine ja ELi kõrgetele ametikohtadele nimetamine annavad võimaluse liikuda ELi tasandil võrdsusel põhineva demokraatia poole ning ELil on võimalus olla selles valdkonnas eeskujuks;
- I. arvestades, et naiste diskrimineerimise kõigi vormide likvideerimise konventsioonis sätestatu kohaselt peaksid osavõtvad riigid muu hulgas võtma kõik asjakohased meetmed, sealhulgas positiivsed meetmed, et likvideerida naiste diskrimineerimine poliitilises ja avalikus elus;
- J. arvestades, et Euroopa Nõukogu Parlamentaarne Assamblee julgustab:
- reformima valimissüsteeme selliselt, et need edendaksid rohkem naiste esindatust;
  - lisama põhiseadustesse ja valimisseadustesse soopõhiseid diskrimineerimisvastaseid sätteid koos vajaliku erandiga, mis lubab alaesindatud sugupoole positiivse diskrimineerimise meetmeid;
  - andma soolisi erinevusi arvestavat kodanikuharidust ning kõrvaldama soolisi stereotüüpe ja naiskandidaatide suhtes kinnistunud eelarvamusi, eeskätt erakondades, kuid ka meedias;
- K. arvestades, et Pekingi deklaratsioonis ning võimu- ja otsustamispositsioonidel naiste

---

¹ Vt naiste ja meeste esindatust otsuste tegemisel käsitleva Euroopa Komisjoni andmebaasi kord kvartalis toimuvat ajakohastust.

tegevusprogrammis rõhutatakse asjaolu, et võrdne osalemine on naiste huvide arvessevõtmise vajalik tingimus ning et see on vajalik demokraatia tugevdamiseks ja selle korraliku toimimise edendamiseks; arvestades, et selles kinnitatakse taas, et naiste aktiivne osalemine meestega võrdsetel tingimustel kõigil otsustamistasanditel on oluline, et saavutada võrdõiguslikkus, säästev areng, rahu ja demokraatia;

- L. arvestades, et püsivate sooliste stereotüüpide tõttu esineb olulistel poliitilisi otsuseid tegevatel ametikohtadel ikka veel tõsist soolist eraldamist, kusjuures naistel on sagedamini hooldus- ja jaotusülesanded, näiteks tervishoiu, sotsiaalabi ja keskkonnaga seotud ülesanded, ning meestel võimsad, ressursidega seotud ülesanded, näiteks majanduse ja rahanduse, kaubanduse, eelarve, kaitse ja välisasjadega seotud ülesanded, ning see moonutab võimustruktuuri ja vahendite eraldamist;
- M. arvestades, et erakondadel, kelle ülesanne on valida, järjestada ja esitada kandidaate juhtivatele ametikohtadele, on keskne roll naiste ja meeste võrdse esindatuse tagamisel poliitikas, mistõttu nad peaksid toetama häid tavasid, näiteks valimistel erakondade vabatahtlikke kvoote, mille mõned erakonnad on 13 ELi liikmesriigis juba kasutusele võtnud;
- N. arvestades, et Maailmapanga 2008. aasta uuringus „Korruptsioon ja naised valitsuses” järeldatakse, et kui naiste osakaal on suurem, on korruptsiooni tase valitsuses madalam, sest selle uuringu tulemuste kohaselt on naistel kõrgemad eetilised käitumisstandardid ja nad hoolivad rohkem ühisest hüvest;
- O. arvestades, et vaja on laiahaardelisi mitmetahulisi strateegiaid, mis hõlmavad mittedivulgeid meetmeid, nagu eesmärgid ja erakondade vabatahtlikud kvoovid, võimaldavaid meetmeid, nagu soolise võrdõiguslikkuse alane koolitus, mentorlus ja teadlikkuse tõstmise kampaaniad, ning õiguslikult siduvaid meetmeid, nagu sookvoodid valimistel, pidades seejuures silmas, et poliitikas soolise tasakaalu saavutamisel on tõhusaimaks osutunud õiguslikult siduvad meetmed, mis sobivad kokku institutsioonilise ja valimissüsteemiga ning hõlmavad järjestusreegleid, jälgimist ning tõhusaid sanktsioone mittejärgimise korral;
- P. arvestades, et naiste juurdepääs valimiskampaaniate rahastamisele on erakondades toimuva diskrimineerimise, hästi rahastatavatest võrgustikest naiste väljajätmise ning naiste madalama sissetuleku ja väiksemate säästude tõttu sageli piiratum;
- Q. arvestades, et valimissüsteemide, poliitiliste institutsioonide ja erakondade menetlused mõjutavad otsustavalt rakendatavate strateegiade efektiivsust ja poliitikas saavutatava soolise tasakaalu ulatust;
- R. arvestades, et naiste osalemist ja juhtpositsiooni poliitiliste otsuste tegemisel mõjutavad seni mitmesugused takistused, näiteks soodustava toetava keskkonna puudumine poliitilistes institutsioonides ja ühiskonna hoolekandesüsteemis, sooliste stereotüüpide püsimine, aga ka hiljutine majanduskriis ja selle negatiivne mõju soolise võrdõiguslikkuse küsimustele;
- S. arvestades, et naiste otsustamises ja juhtimises osalemise madal tase on peamiselt tingitud töö ja pereelu ühitamise probleemidest, perekohustuste (mis lasuvad raskelt naiste

õlgadel) ebavõrdsest jaotumisest ning püsivast diskrimineerimisest tööl ja ametialases koolituses;

Naiste esindatus valitavatel ametikohtadel

1. kutsub nõukogu, komisjoni ja liikmesriike üles töötama välja ja rakendama tõhusaid soolise võrdõiguslikkuse poliitilisi meetmeid ja mitmetahulisi strateegiaid, et saavutada võrdne osalemine poliitiliste otsuste tegemisel ja juhtpositsioonidel kõigil tasanditel – eeskätt sellistes valdkondades nagu makromajanduslik poliitika, kaubandus, töajõud, eelarved, kaitse ja välisasjad – hinnates mõju ja tehes selle asjakohaste võrdõiguslikkuse näitajate abil üldsusele kättesaadavaks, tagades arvulised eesmärgid, selged tegevuskavad ning korrapärased järelevalvemehhanismid, millele järgnevad siduvad parandusmeetmed ja nende järelevalve, kui seatud eesmärgid ei ole tähtajaks saavutatud;
2. väljendab heameelt valimistel kehtivate võrdsussüsteemide/sookvootide üle, mis on mõnes liikmesriigis seadusega kasutusele võetud; kutsub liikmesriike üles kaaluma võrdsuse edendamiseks õiguslike meetmete, näiteks positiivsete meetmete kasutuselevõtmist ja kindlustama nende meetmete tõhususe – kui need sobivad kokku valimissüsteemiga ja kui erakondade ülesanne on koostada valimisnimekiri –, kasutades selleks üks-ühele esindatuse süsteeme, jälgimist ja tõhusaid sanktsioone, et hõlbustada naiste ja meeste tasakaalustatumat osalemist poliitiliste otsuste tegemisel;
3. kutsub peale selle nõukogu, komisjoni ja liikmesriike üles kehtestama võrdsust kõigil tasanditel, andes selgeid diskrimineerimisvastaseid sõnumeid, pakkudes asjakohaseid vahendeid ja edendades vajalikku koolitust riigiteenistujatele, kelle ülesanne on koostada eelarveid soolist võrdõiguslikkust arvestades;
4. kutsub liikmesriike ja komisjoni üles pöörama erilist tähelepanu soolise võrdõiguslikkuse koolituse programmidele, mis on suunatud kodanikuühiskonnale ja eelkõige noortele juba varasest noorusest alates ja milles tunnustatakse, et naiste õigused on inimõigused ja võrdsus on poliitilises elus hädavajalik;
5. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles andma lubadust, mille kiidavad heaks kõik Euroopa, riigi ja piirkondliku tasandi erakonnad, võtta meetmeid naiste aktiivse osalemise ja kaasatuse edendamiseks poliitilises elus ja valimistel, saavutada tõeline võrdsus oma sisemises otsustamises, valitavatele ametikohtadele kandidaatide esitamises ning erakonna valimisnimekirjades tänu kvootide kehtestamisele, ning – kui see sobib kokku valimissüsteemiga ja kui erakondade ülesanne on koostada valimisnimekiri – pöörata tähelepanu naiskandidaatide kohale nendes nimekirjades;
6. tunnustab erakondade määravat rolli soolise võrdsuse edendamisel; nõuab seetõttu, et liikmesriigid nõuaksid riigi tasandi erakondadelt – kui see sobib kokku valimissüsteemiga ja kui erakondade ülesanne on koostada valimisnimekiri – kvoodisüsteemide ja muude positiivsete meetmete loomist ja rakendamist, piirkondlike, riiklike ja ELi valimiste kandidaatide nimekirjade puhul järjestusreeglite kohaldamist ning eeskirjade rikkumise puhuks tõhusate sanktsioonide kehtestamist ja jõustamist; kutsub liikmesriike üles siduma soolise võrdsuse eesmärgid erakondade rahastamisega ja seadma soolise võrdsuse eesmärgid erakondade rahastamise eeltingimuseks;

7. kutsub erakondi kogu Euroopas üles võtma erakonnaorganite ja valimiste kandidaatide nimekirjade puhul kasutusele kvoodisüsteemi – kui see sobib kokku valimissüsteemiga ja kui erakondade ülesanne on koostada valimisnimekiri –, eriti Euroopa Parlamendi 2014. aasta valimiste nimekirjade puhul; arvab, et parim viis parandada naiste poliitikas osalemist on koostada valimisnimekirjad, kus naiskandidaadid on nimekirja eesosas meeskandidaatidega vaheldumisi;
8. rõhutab vajadust konkreetsete sammude järele, mis aitavad saavutada võrdsuse riikide parlamentide ja Euroopa Parlamendi valitavates ametites (näiteks president, asepresidendid, esimees ja aseesimehed), seades iga sellise ametikoha puhul eesmärgiks näiteks meeste ja naiste 50% esindatuse;
9. tunneb heameelt komisjoni kavatsuse üle julgustada naisi osalema järgmistel Euroopa Parlamendi valimistel finantsprogrammide „Põhiõigused ja kodakondsus” ning „Kodanike Euroopa” abil; palub, et komisjon tagaks oma vastavates iga-aastastes tööprogrammides 2013.–2014. aastaks piisava raha olemasolu muu hulgas selliste asjakohaste teadlikkust tõstvate meediakampaaniate rahastamiseks, millega kutsutakse üles valima naisi, ning tagaks riigi erakondadele ja kodanikuühiskonna organisatsioonidele hõlpsa juurdepääsu sellele rahale algatuste jaoks, mille eesmärk on suurendada naiste osalemist otsuste tegemisel;
10. kutsub komisjoni üles järgmise rahastamisperioodi (2014–2020) programmitöös ja kavandatava Euroopa kodanike aasta 2013 tegevuse kavandamisel julgustama ja rahastama eespool nimetatud või neile järgnevate programmide puhul meetmeid, millega edendatakse võrdsust otsuseid tegevatel ametikohtadel ja poliitilises tegevuses;
11. kutsub komisjoni üles alustama vähemalt kaks aastat enne Euroopa Parlamendi valimiste väljakuulutamist valimisnimekirjade võrdsuse kampaaniaid ning ergutama liikmesriike rakendama oma kohalikel ja piirkondlikel valimistel samasuguseid meetmeid;

Naiste esindatus nimetatavatel ametikohtadel

12. kutsub liikmesriike üles toetama võrdsust, esitades Euroopa voliniku ametikoha kandidaatideks naise ja mehe; kutsub komisjoni presidenti üles saavutama komisjoni moodustamisel võrdsust; kutsub komisjoni üles seda menetlust avalikult toetama; tuletab meelde, et Euroopa Parlament peaks eriliselt jälgima soolist tasakaalu selles menetluses, ning kordab naiste ja meeste võrdse esindatuse tähtsust uue komisjoni koosseisu heakskiitmisel vastavalt kodukorra artiklile 106;
13. kutsub komisjoni ja nõukogu üles võtma kohuseks täita kõikides oma otsuseid tegevates organites võrdsuse eesmärk, kehtestades kvoodisüsteemid ja muud positiivsed meetmed ning rakendades neid kõrgete ametnike töölevõtmisel; kutsub riikide valitsusi üles nimetama ELi tasandi kõrgetele ametikohtadele nii naisi kui ka mehi;
14. võtab teadmiseks komisjoni naiste ja meeste võrdõiguslikkuse strateegias 2010–2015 väljendatud kohustuse jälgida edusamme liikumisel oma komiteedes ja eksperdirühmades 40% samast soost liikmete eesmärgi poole ning kutsub ELi institutsioone, organeid ja ameteid üles võtma konkreetseid meetmeid ja looma strateegiaid eesmärgiga saavutada tasakaalustatud osalemine nende otsuste tegemisel;

15. kutsub liikmesriike üles edendama positiivseid meetmeid, sealhulgas siduvaid õiguslikke meetmeid, eesmärgiga tagada võrdsus kõigis juhtorganites ja riigiametitesse määramisel ning töötada välja vahendeid kandidaatide esitamise ja valimiste soopõhiseks seireks;

Meetmed naiste osaluse edendamiseks poliitilises elus

16. julgustab komisjoni ja liikmesriike rakendama positiivseid meetmeid, näiteks eeliskohtlemist, kui üks sugupool on alaesindatud;

17. palub liikmesriikidel muuta otsuseid tegevatesse organitesse nimetamise eesmärgil meeste ja naiste kandidaatideks esitamise kord arusaadavaks, sealhulgas avalikustada taotlejate elulookirjeldused ning valiku tegemisel lähtuda teenetest, oskustest ja esindavusest;

18. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles suurendama meetmeid, millega toetatakse naiste organisatsioone, võimaldades neile muu hulgas piisavat rahastamist ning luues platvorme koostöö ja soopõhiste kampaaniate korraldamiseks valimiste ajal;

19. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles soodustama naiste võrgustikke ning edendama mentorlust, asjakohast koolitust, heade tavade ja programmide vahetamist, kusjuures erilist rõhku tuleks panna karjääri alguses olevatele naispoliitikutele;

20. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tagama – vajaduse korral eeliskohtlemise abil –, et naistel on karjääriedenduse osana juurdepääs juhikoolitustele ja juhtpositsioonidele, et parandada naiste juhioskusi ja -kogemusi;

21. tunnustab teisi osalejaid laiema demokraatliku protsessi tähtsa osana ning palub seetõttu nõukogul, komisjonil ja liikmesriikidel edendada ja tervitada jõupingutusi, mida teevad tööandjate organisatsioonid ja ametiühingud, erasektor, valitsusvälised organisatsioonid ja kõik organisatsioonid, kes tavaliselt kuuluvad valitsusega seotud nõuandekomisjonidesse, naiste ja meeste võrdõiguslikkuse saavutamisel oma ametikohtade hierarhias, sealhulgas võrdne osalemine otsuste tegemisel;

22. kutsub nõukogu, komisjoni ja liikmesriike üles võimaldama naistel ja meestel aktiivselt osaleda poliitiliste otsuste tegemisel, edendades pere- ja tööelu ühitamist ja tasakaalu selliste meetmete abil nagu lapsevanemaks olemise kulude jagamine võrdselt mõlema lapsevanema tööandjate vahel ning näiteks kättesaadavate ja piisavate laste ja eakate hoolduse teenuste tagamine, ning kutsub komisjoni üles asjakohaste õigusaktide – direktiivide – ettepanekute abil toetama võrdset juurdepääsu teenustele, miinimumsissetulekule ja soolise vägivallata elule;

23. tuletab meelde eeliskohtlemise ja erimeetmete olulisust eri taustaga ja ebasoodsas olukorras olevatest rühmadest pärit inimeste, näiteks puuetega inimeste, sisserändajatest naiste ning etniliste ja seksuaalvähemuste liikmete esindatuse edendamisel otsuseid tegevatel ametikohtadel;

24. võtab arvesse meedia ja hariduse tähtsust naiste poliitikas osalemise edendamisel ja ühiskonna hoiakute muutmisel; rõhutab, et tähtis on suurendada meedia ja eelkõige avalik-õiguslike ringhäälinguorganisatsioonide teadlikkust vajadusest tagada mees- ja naiskandidaatide tasakaalustatud kujutamine valimiste ajal ning jälgida meediat, et teha

kindlaks soolised eelarvamused ja vahendid nendega võitlemiseks ning seeläbi edendada püüdlusi stereotüüpide kaotamiseks ja positiivse kuvandi loomiseks naisjuhtidest, sealhulgas naispoliitikutest kui eeskujudest riigi, piirkondlikul ja Euroopa tasandil;

25. nõuab tungivalt, et liikmesriigid, nõukogu ja komisjon edendaksid ja vahetaksid häid tavasid, mis aitavad kaasa sooliselt tasakaalustatud esindatusele otsuseid tegevatel ametikohtadel, suurendades selleks Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituudi rolli ja vahendeid ning hõlbustades koostööd naiste küsimustega tegelevate valitsusväliste organisatsioonidega;
26. palub liikmesriikidel ja komisjonil – eelkõige vajaduse korral Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituudi kaasamise teel – koguda, analüüsida ja levitada soo alusel liigitatud andmeid, et jälgida meeste ja naiste võrdset esindatust otsuste tegemisel kõigis sektorites (avalikus ja erasektoris) ning kõigil võimutasanditel, ja kui püstitatud eesmärgid ei ole saavutatud, siis edasiste meetmete alusena; julgustab komisjoni jätkama võrreldavate andmete kogumist ja levitamist ELi tasandil, kasutades selleks oma andmebaasi otsuseid tegevatel ametikohtadel olevate naiste ja meeste kohta, ning palub komisjonil koostada saadud andmete põhjal soolise tasakaalu teemaline Euroopa kaart, mis sisaldab andmeid ühiste näitajate põhjal liidu, riikide ja piirkondlikul tasandil toimunud iga-aastase soolise tasakaalu muutuse kohta;

on arvamusel, et see kaart peaks sisaldama vähemalt järgmist:

- soolise tasakaalu edendamise eesmärgid, mis on väljendatud esindatuse protsendimäärana ning integreeritud liikmesriikide ja seadusandlikku võimu omavate Euroopa piirkondade õigusaktidesse, et reguleerida nende valimisprotsesse;
  - kummagi soo esindatuse protsendimäär Euroopa, riikide ja piirkondlikes parlamentides ning kohalikes institutsioonides;
  - kummagi soo esindatuse protsendimäär nimetatud seadusandlike institutsioonide poolt valitavates või kontrollitavates täitevorganites;
27. kutsub komisjoni üles esitama Euroopa Parlamendi naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse komisjonile aastaaruande soolise võrdõiguslikkuse edenemise kohta otsuste tegemisel Euroopa Liidus;
28. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles hindama riikide, kohalike ja Euroopa tasandi eri valimissüsteemide, samuti eri tasanditel rakendatavate meetmete ja heade tavade mõju naiste tasakaalustatud esindatusele;

Sooliselt tasakaalustatud esindatuse edendamise välissuhetes

29. tuletab meelde oma nõudmist tagada sooline võrdsus Euroopa välisestistuse töötajate ametisemääramise kõigil tasanditel; kutsub välisestistust üles edendama naiste osalemist otsuste tegemisel Euroopa Liidu välissuhetes ning tagama, et kõik ELi esindavad delegatsioonid austavad oma koosseisu puhul soolise võrdsuse põhimõtet ning naistele ja meestele selles kontekstis antav kõneae on tasakaalus; juhib tähelepanu vajadusele suurendada nende naiste arvu, kes tegutsevad vahendajatena ja

pealäbirääkijatena protsessides, et vaadelda olukorda inimõiguste ja korrupsiooni vältimise seisukohast, ning rahu tagamisel, samuti muudel läbirääkimistel, näiteks rahvusvahelistel kaubandus- ja keskkonnaläbirääkimistel;

30. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tagama piisava rahalise ja tehnilise abi andmist eriprogrammidele, mille eesmärk on koolituste, kodanikuhariduse ning meedia ja kohalike valitsusväliste organisatsioonide kaasamise abil suurendada naiste osalemist valimisprotsessides, lisaks selliste üldhariduslike programmide rahastamisele, mis suurendavad kodanikuteadlikkust soolisest võrdõiguslikkusest, kõrvaldavad soolisi stereotüüpe ja juurdunud eelarvamusi naiste suhtes;
31. kutsub komisjoni ja Euroopa välisteenistust üles võtma meetmeid, et edendada naiste tasakaalustatud esindatust kõikidel tasanditel poliitilises elus rahvusvahelistes organisatsioonides, näiteks ÜROs, valitsustes ja riikide parlamentides, aga ka piirkondlikul ja kohalikul tasandil ja kohalikes asutustes ning suurendada nende eesmärkide edendamiseks koostööd teiste osapooltega rahvusvahelisel tasandil, näiteks ÜRO naiste õigusi edendava agentuuriga (UN WOMEN) ja Parlamentidevahelise Liiduga;
32. kutsub Euroopa Parlamendi poliitikaosakondi üles tagama, et delegatsioonidele antavad teated sisaldavad alati soolist mõõdet ja rõhutavad soolise võrdõiguslikkuse seisukohast tähtsaid küsimusi;
33. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile ja liikmesriikide valitsustele.

SELETUSKIRI

Taustteave

Naiste ja meeste võrdset esindatust juhtivatel ja otsuseid tegevatel ametikohtadel edendatakse rahvusvahelisel tasandil tugevalt naiste diskrimineerimise kõigi vormide likvideerimise konventsiooni artiklitega 7 ja 8 – konventsioon kohustab osalevaid riike kaotama naiste diskrimineerimist poliitilises ja avalikus elus – ning artikliga 4, millega võimaldatakse „ajutiste eriabinõude rakendamist meeste ja naiste tegeliku võrdõiguslikkuse kiiremaks saavutamiseks”.

„Naised võimu- ja otsustamispositsioonidel” on samuti üks kaheteistkümnest 1995. aasta Pekingi tegevusprogrammi probleemsest valdkonnast. Vastavalt 19. septembril 2011. aastal ÜRO Peaassamblee 66. istungjärgul New Yorgis tehtud ühisavaldusele teemal „Naiste poliitilise osaluse edendamine” on „naiste poliitiline osalus üks demokraatia põhialuseid ning oluline säästva arengu ja rahu saavutamiseks”. Samuti kinnitatakse avalduses, et naiste aktiivne, meestega võrdne osalus kõigil otsustamistasanditel on oluline võrdsuse, säästva arengu, rahu ja demokraatia saavutamisel.

12. märtsil 2003. aastal vastu võetud Euroopa Nõukogu soovitus naiste ja meeste tasakaalustatud osalemise kohta poliitiliste ja avalike otsuste tegemisel esitatakse kogum meetmeid, sealhulgas positiivsed meetmed naiste ja meeste tasakaalustatud osalemise kohta poliitilises ja avalikus otsustamises. Soovitus 1899 (2010) „Naiste esindatuse suurendamine poliitikas valimissüsteemi abil” julgustab Euroopa Nõukogu Parlamentaarne Assamblee oma liikmesriike suurendama naiste esindatust kvootide kehtestamise abil.

Euroopa Liidu tasandil rõhutatakse naiste ja meeste võrdõiguslikkuse strateegias 2010–2015, et komisjon kohustub „*kaaluma sihtalgatusi, millega parandada soolist võrdõiguslikkust otsustustasandil*”; „*jälgima, kuidas saavutatakse eesmärki, mille kohaselt peaks komisjoni moodustavates komiteede ja eksperdirühmades 40% liikmetest olema samast soost*” ja „*toetama jõupingutusi, millega edendatakse naiste arvukamat osalemist Euroopa Parlamendi valimistel ka kandidaatidena*”.

Sooline võrdõiguslikkus otsuste tegemisel on kvaliteedi ja võrdsuse küsimus. Tasakaalustatud sooline osalus aitab kaasa mitmekülgsematele ja seega parematele otsustele. Sooline tasakaal on ka Euroopa Liidu põhiõiguste hartas garanteeritud võrdsuse küsimus. Otsuste tegemine põhineb haldusettevalmistustel ning seega tagab teatud arv haldusametites, eeskätt juhtidena töötavaid naisi, et kõigi poliitiliste meetmete ettevalmistamisel võetakse arvesse soolisi aspekte.

Naiste esindatus valitavatel ametikohtadel

Naised on kõigi Euroopa Liidu liikmesriikide poliitilistes otsustuskogudes seni alaesindatud. Praegu moodustavad naised 24% riikide parlamentide liikmetest¹.

¹ Vt naiste ja meeste esindatust otsuste tegemisel käsitleva Euroopa Komisjoni andmebaasi kord kvartalis toimuvat ajakohastust (2011. aasta 1. kvartal).

Piirkondlikul tasandil moodustavad naised 31% piirkondlike assambleede ja 32% piirkondlike valitsuste liikmetest. Kuid naised juhivad vaid 15% neist assambleedest ja 11% valitsustest. Kogu ELis tervikuna on sooline tasakaal piirkondlikes assambleedes alates 2004. aastast vaevalt muutunud. Riikide parlamentides on suurim naiste esindatus Põhjamaades – 42,3%¹. Euroopa Parlamendi koosseis on sooliselt tasakaalustatuim – 35% naisi ja 65% mehi.

Raportöör rõhutab asjaolu, et need protsendid püsivad paigal ja positiivseid suundumusi ei ole märgata. Seda võiks selgitada ka naiste ees seisvate tavapärase takistustega, nagu rahaliste vahendite puudumine, peamiselt meestekeskne kultuur, stereotüübid, raskused pere- ja poliitilise elu ühildamisel. Üks kavandatavaid meetmeid on töötada välja ja rakendada tõhusaid mitmetahulisi strateegiaid nii ELi kui ka riiklikul tasandil, et suurendada naiste hõivatust ja osalust otsustamises ja juhtimises arvuliste eesmärkide, korrapärase järelevalve mehhanismide ning konkreetsete tegevuskavade abil.

Proportsionaalse esindatusega valimissüsteemi rakendavates riikides kasutatakse kandidaadikvoote enim erakondade nimekirjade jaoks, kas erakondade poolt vabatahtlikult või õigusaktide nõuetele vastavalt kohustuslikuna. ELi liikmesriikide seas ulatub kvoodisäte 25 protsendist 50 protsendini. Majoritaarse ehk enamusvalimiste süsteemiga riikides valivad erakonnad ainult ühe kandidaadi erakonna ja valimisringkonna kohta ning järelikult ei ole võimalik esitada korraga nii mehi kui ka naisi nagu proportsionaalse esindatusega süsteemi puhul.

Erakonnad on naiste poliitilise elu edendamisel üliolulised. Erakondade käes on võim kandidaate värvata, valida ja esitada, olgu valimissüsteem milline tahes. Seetõttu on vaja, et püüded tegeleda naiste poliitilise alaesindatuse probleemiga oleksid suunatud erakondadele ning nende arusaamadele ja strateegiatele kaasavamate otsustuskogude saavutamiseks. Seega julgustab käesolev raport erakondi kavandama meetmeid naiste osaluse suurendamiseks, kehtestades riiklike ja ELi valimiste puhul oma kandidaatide nimekirjadele vajaduse korral ka kvoote ja järjestusreegleid, ning määratlema mittevastavuste korral rakendatavad sanktsioonid. Üks stiimuleid võiks erakondade puhul olla võrdsuseesmärkide kasutamine erakonna rahastamise eeltingimusena.

Naiste esindatus nimetatavatel ametikohtadel

ELi liikmesriikide valitsustest moodustavad naised EL 27 riikides kabinetti kuuluvatest ministritest 24%, kabinetti mittekuuluvatest ametnikest 22% ja kokku 23%². Väikestele kõikumistele vaatamata on naiste osa valitsustes nelja viimase aasta jooksul vähe muutunud.

Euroopa Komisjonis on 33% naisvolinikke ja 67% meesvolinikke. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitees ning Regioonide Komitees on 21% ametikohtadest hõivanud naised ja 79% mehed³.

---

¹ Vt Parlamentidevahelise Liidu (IPU) statistikat (<<http://ipu.org>>).

² Vt naiste ja meeste esindatust otsuste tegemisel käsitleva Euroopa Komisjoni andmebaasi kord kvartalis toimuvat ajakohastust.

³ Vt Euroopa Komisjoni andmebaasi kord kvartalis toimuvat ajakohastust.

Raportöör arvab, et soolise tasakaalu tagamiseks kõigis valitsusorganites ja kõigil nimetatavatel ametikohtadel tuleks riiklikul tasandil edendada aktiivseid ja konkreetseid meetmeid. Raportis pooldatakse tulevases komisjonis ja ELi taseme kõrgetel ametikohtadel võrdsuse eesmärki. ELi institutsioonide kohta rõhutatakse raportis, et meeste ja naiste võrdse esindatuse saavutamiseks nende otsustamisprotsessides on vaja konkreetseid meetmeid ja strateegiaid.

Meetmed naiste osaluse edendamiseks poliitilises elus

Naiste poliitilise osaluse suurendamiseks on vaja tegeleda struktuursete tõketega, mis takistavad naisi poliitikas osalemast. Veel üks vajalik meede on sellise keskkonna loomine, mis võimaldab naistel osaleda poliitilise elu kõigil tasanditel. ELi tasandil tunnustatakse töö-, era- ja pereelu ühitamist kui olulist prioriteeti soolise võrdõiguslikkuse saavutamisel ning naistele poliitilises elus osalemise võimaluste loomisel.

Raportööri arvates on oluline edendada erineva taustaga naiste esindatust otsuseid tegevatel ametikohtadel. Rahvusvähemusse kuuluvad naised on Euroopa poliitilistes kogudes alaesindatud rühm ning sageli kannatavad nad poliitilise tõrjutuse all korraga nii soo kui ka rahvuse tõttu. Selle probleemi lahendamiseks on vaja erimeetmeid. Et paremini edendada noorte naiste osalemist poliitilises ja avalikus elus, on mõnes liikmesriigis tõhusta ja innovaatilise meetodina algatatud mentorlusprogramme. Mentorlus, asjakohane koolitus ja vahetusprogrammid on samuti mõned meetmed, mida raporti selles osas soovitatakse kasutada soolise tasakaalu saavutamiseks poliitikas.

Muud toetavad meetmed on näiteks rahastamine ja teabe jagamine. Liikmesriigid ja komisjon peavad riigipoolse rahastamise ja avalik-õiguslikule meediale juurdepääsu abil tagama, et naistel ja meestel on valimiskampaaniate ajal võrdsed võimalused. Liikmesriigid ja komisjon peavad – vajaduse korral ka Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituudi kaasamise abil – tugevdama soo alusel liigitatud andmete kogumist, analüüsimist ja levitamist, et jälgida soolist võrdõiguslikkust otsuste tegemisel. Samuti peaksid olema olemas konkreetsed edasised meetmed juhaks, kui seatud eesmärged ei saavutata. Raportöör sooviks näha, et komisjon jätkab aruandmist soolise võrdõiguslikkuse arengu kohta. Lisameetmena on vägagi tervitatav komisjoni aastaaruanne parlamendi naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse komisjonile soolise võrdõiguslikkuse asjus tehtud edusammudest otsuste tegemisel Euroopa Liidus.

Rõhutada tuleb meedia ja hariduse olulisust naiste julgustamisel poliitikas osalema. Soolise kallutatuse ja sellega tegelemise vahendite väljaselgitamiseks on oluline jälgida otsuseid tegevate naiste kajastamist meedias ning seega edendada pingutusi stereotüüpide kaotamiseks ja julgustada naiste positiivset kujutamist juhtidena kõigil elualadel.

Kuigi naiste pääs otsuste tegemise juurde oleneb erakondadest, tuleks tunnustada ka muude osalejate rolli laiema demokraatliku protsessi osana. Väärtuslikud on ametiühingute, erasektori ja valitsusväliste organisatsioonide pingutused saavutada oma ridades naiste ja meeste võrdsus.

Stabiilsete ja läbipaistvate demokraatiate tingimusena on käesoleva raporti üks eesmärke *sooliselt tasakaalustatud esindatuse edendamine välissuhetes*. ELi välissuhete puhul tuleb ühe aspektina võtta arvesse võitlust naiste marginaliseerumise vastu poliitilises elus koostöös teiste samas valdkonnas tegutsevate rahvusvaheliste sidusrühmadega ning täiendatuna piisava rahalise ja tehnilise toetusega.

PARLAMENDIKOMISJONIS TOIMUNUD LÕPPHÄÄLETUSE TULEMUS

Vastuvõtmise kuupäev	25.1.2012
Lõpphääletuse tulemus	+: 26 -: 3 0: 2
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Regina Bastos, Emine Bozkurt, Andrea Češková, Marije Cornelissen, Iratxe García Pérez, Mikael Gustafsson, Mary Honeyball, Livia Járóka, Teresa Jiménez-Becerril Barrio, Nicole Kiil-Nielsen, Silvana Koch-Mehrin, Rodi Kratsa-Tsagaropoulou, Constance Le Grip, Astrid Lulling, Barbara Matera, Elisabeth Morin-Chartier, Antonyia Parvanova, Raül Romeva i Rueda, Joanna Senyszyn, Marc Tarabella, Angelika Werthmann, Marina Yannakoudakis
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliige/asendusliikmed	Izaskun Bilbao Barandica, Anne Delvaux, Christa Kläß, Mariya Nedelcheva, Katarína Neveďalová, Antigoni Papadopoulou, Sirpa Pietikäinen, Rovana Plumb
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliige/asendusliikmed (kodukorra art 187 lg 2)	William (The Earl of) Dartmouth